

[Finansministeren]

meget enkel; det skyldes, at vi har fået skabt ligevægt på de statslige finanser. Det synes jeg man skal have med i denne sammenhæng. Her er det lykkedes, og det skal også lykkes, hvad angår betalingsbalancen, således at vi også på et tidspunkt bliver fri for bemyndigelser, hvad angår udenlandske lån.

Hermed sluttede forhandlingen.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Ønskes der afstemning om overgangen til anden behandling? (Ophold). Der ønskes afstemning. Denne afstemning vil blive foretaget i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 5:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for Folketinget.

Af Berlau (FK) m.fl.

(Fremsat (omtrykt) 15/10 87).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Svend Jakobsen (S):**

Det er unægtelig lidt svært at tage forslaget om ændring af forretningsordenen fra Fælles Kurs helt alvorligt i betragtning af den måde, hvorpå Fælles Kurs har forsøgt at bruge den nuværende forretningsordens bestemmelser til at træne arbejdet i Folketinget og måske ikke mindst til at forhindre medlemmer i at deltage i mødeaktiviteter ude i landet. Specielt kan man vel sige, at dette i hvert faldt ikke animerer til at svække forretningsordenens bestemmelser.

Når jeg har sagt det, vil jeg godt tilføje, at det ikke skal forhindre os i at vurdere forslagene fra Fælles Kurs i forbindelse med de ændringer i forretningsordenen, som Udvalget for Forretningsordenen skal overveje i den samling, vi er inde i. Vi vil ud over de ting, som er nævnt af Fælles Kurs her, få brug for at gå ind i en række overvejelser omkring høring og omkring udvalgsstruktur og andre ting og også bestemmelser i forretningsordenen, som tiden simpelt hen er løbet fra.

Jeg vil godt understrege, at for Socialdemokraterne vil ledetråden i dette arbejde være, at vi skal skabe forudsætninger for fortsat at effektivisere arbejdet her i Folketinget, samtidig med at vi opretholder et niveau, også et debatniveau, som er acceptabelt for befolkningen i alle dele af vort land.

Det vil også være et synspunkt for os, at forretningsordenen må gøre det muligt for formanden at leve op til de forpligtelser, som formanden har efter forretningsordenens § 4, som Fælles Kurs jo ikke stiller forslag om ændringer i.

Jeg vil godt her ved denne første behandling understrege, at Folketingets arbejde, dets debatform, medlemmernes påklædning osv. alt sammen skal påvirkes og løbende bliver påvirket af udviklingen i vort samfund. Det kan også føre til ændringer i forretningsordenen i fremtiden, og jeg tror, at vi i den samling, vi er inde i, vil se nogle ændringer.

Jeg skal også nævne det punkt, som Fælles Kurs stiller forslag om, nemlig at ethvert parti skal have adgang til alle udvalg. Jeg vil godt understrege i den sammenhæng, at den måde, vi hidtil har nedsat udvalg på, det, at der indgås valgforbund, har politisk betydning, betydning for, hvordan udvalgssammensætningen er. Jeg er helt opmærksom på, at Fælles Kurs ikke stiller forslag om, at man skal have adgang til at være medlem af udvalgene og dermed stemmeberettiget. Men man kunne godt se for sig, at gennemførelsen af det forslag, som Fælles Kurs her stiller, ville føre til, at de mindre partier ville vælge ikke at gå ind i valgforbund, og dermed ville vi få en helt anden situation og en helt ændret situation i den politiske afvejning, det politiske styrkeforhold i udvalgene. Derfor vil jeg sige om det punkt her, at vi ikke tror, at det forslag, som ligger i beslutningsforslaget fra Fælles Kurs, umiddelbart kan anvendes, men vi er parate til at gå ind i en overvejelse af, hvordan vi hensigtsmæssigt kan inddrage alle partier i Folketingets arbejde.

Knud Østergaard (KF):

Vi er mange i dette Ting, også mange, der har været her i mange år, som nøje har overvejet, hvordan debatten kan levedegøres i folketings salen. Vi er mange, der også har set, hvordan man debatterer i andre lande. Vi er nogle, der har overværet høringer i det amerikanske

[Knud Østergaard]

senat og har været meget imponerede deraf. Vi er også nogle, der har stået i Schweiz til en folkeafstemning og set 5.000 række hånden i vejret og derved afgøre kantonens skæbne i det kommende år. Når jeg siger det, er det, fordi vi er åbne for forslag og for muligheder. Jeg tror også godt, jeg tør sige, at vi i Præsidiet leder efter nye muligheder for at gøre denne sal til det centrale debatsted i dette land.

Nu er der kommet et forslag, som er kommet fra et parti, der ikke har haft sæde så længe her i Tinget. Nå, man er jo også valgt ind for at stille forslag. Men skal jeg sige min mening, synes jeg, at én ting skal man gøre op med sig selv, og det er, om det tilsigter mere end det, vi havde tænkt os: at lade ideerne brydes under debatterne. Det tror jeg ikke. Jeg tror, at hvis vi kunne udrydde den misforståelse, at vi i høj grad knytter synspunkter og standpunkter til forhold mellem enkeltpersoner, til den modvilje eller det modsatte, som vi nærer til enkeltpersoner i dette Ting, ja, hvis vi kunne udrydde den misforståelse og gøre debatterne til et opgør om ideerne, ville vi kunne nå langt, langt videre.

Jeg har med glæde deltaget i samtaler mand og mand imellem med folk i det parti, som nu stiller forslag, og jeg håber, at de derigennem kan bibringe mig indtryk og holdninger, som jeg kan få glæde af. Jeg håber tilsvarende, at det bidrag, som jeg har søgt at give, kan gøre indtryk på det nye parti her i Tinget. Jeg kan da i hvert fald tilsige, at Det Konservative Folkeparti for alvor vil gå ind seriøst og alvorligt og arbejde med de forslag, som her er stillet. Men vi vil tilsvarende selvfølgelig også medinddrage alle de ting, som kan tilflyde os fra alle andre partier i Folketinget.

Som hr. Svend Jakobsen gav udtryk for, er spørgsmålet om adgang til udvalgs møder uden at være udvalgsberettiget ikke helt problemfrit. Jeg tænker på, at vi i sidste samling havde VS som udvalgsberettiget parti. Jeg tænker også på vore færøske og vore grønlandske kolleger. Jeg tænker på – sådan som hr. Svend Jakobsen udtrykte det – at hvis man ikke har tilskyndelsen til at søge ind i valgforbund for dermed at få indflydelse, er man måske i stedet tilbøjelig til at forblive uden for udvalget. Det er jo det uheldige, og det er det modsatte, man tilsigter med forslaget.

Men jeg tilsiger altså et udvalgsarbejde i Udvalget for Forretningsordenen fra mit partis si-

de, hvor vi med alvor og stor interesse vil gå ind i arbejdet.

Agerschou (SF):

Fælles Kurs foreslår en række konkrete ændringer i Folketingets forretningsorden. For det første, at et parti, der ikke er repræsenteret i et udvalg, kan få lejlighed til at deltage i udvalgsforhandlingerne, altså på en måde en udvidelse af de bestemmelser, hvorefter folketingsmedlemmer valgt på Færøerne eller i Grønland har ret til at deltage i en udvalgsbehandling, når der behandles forslag, der angår Færøerne henholdsvis Grønland. På tilsvarende vis, at ordførerne til et forslag har ret til at deltage i udvalgsbehandlingen af det pågældende forslag, selv om vedkommende ikke er indvalgt i udvalget.

Jeg kan sige med det samme, at SF principielt er enig med Fælles Kurs i denne ændring, som medfører en slags mindretalsbeskyttelse. Vi er dog i øjeblikket modstandere af, at Finansudvalget og Markedsudvalget inddrages, da disse to udvalg har en særlig udøvende status.

For det andet foreslås det, at man fjerner reglerne om, at der skal tales i tredje person, at man skal sige »hr.«, »fru« eller »frøken« – hvordan man så finder ud af det – når man omtaler et medlem fra talerstolen, og at betegnelsen »det ærede medlem« ikke længere kan anvendes, idet Fælles Kurs nærmest mener, at det er et hånende udtryk. Det er jeg såmænd ikke uenig i.

Vi er enige i, at disse formelle regler er anti-kverede, vækker munterhed eller irritation i befolkningen og bør fjernes. Vi mener dog, at Fælles Kurs' forslag lider af den mangel, at man ikke nærmere beslutter sig til, hvordan tiltaleformen så skal være. Der er SF's bud, at det skal være både fornavn og efternavn, og at det skal gå igen i hele Folketingets system, altså også når man omtaler forslagsstillere, ved skriftlige spørgsmål, ved betænkninger osv. For os at se er det uden mening, at mandlige folketingsmedlemmer nøjes med at blive tiltalt ved efternavn, mens kvindelige folketingsmedlemmer skal have hele molevitten med. Vi foreslår altså en ligestilling også på dette punkt.

For det tredje foreslås det, at man fjerner formandens mulighed for diverse straffeaktioner over for medlemmer, der forsynder sig og taler

[Agerschou]

i, som det hedder, »utilbørlige ytringer«. Hvad der er utilbørligt sprog her i Folketinget, er der ingen der aner. Personlig er jeg ofte blevet overrasket over, hvad en eller anden formand har anset for utilbørligt. Det har heller ikke været muligt at få fabrikeret en ordliste over de grimme ord, som et af SF's folketingsmedlemmer foreslog det for nogle år siden.

Vi er også enige med Fælles Kurs i, at det ud fra et demokratisk synspunkt er en helt betænkelig sag, at et folketingsmedlem skal kunne udelukkes i op til 14 mødedage fra Folketingets arbejde. Fælles Kurs foreslår, at der i stedet indsættes en almindelig høflighedsparagraf – man er åbenbart selv lidt i tvivl om folketingsmedlemmers almindelige evne til at styre sig selv. Men vi er som sagt også på dette punkt principielt enige med Fælles Kurs.

For det fjerde foreslår Fælles Kurs, at det ikke skal være muligt for en formand at hæve eller udsætte et møde på grund af almindelige tumult. Vi er enige i, at bestemmelsen, som den ser ud i dag, er uheldigt formuleret. Men vi mener, at formanden nok skal have en mulighed for at standse forhandlingerne, f.eks. hvis loftet falder ned eller der bliver hældt smørsyre i lyskronerne, osv.

For det femte foreslås det, at bestemmelsen »Bifalds- og mishagsytringer anses for at stride mod god orden« udgår. Der vil jeg sige, at det nok er administrationen af den bestemmelse, som vi i SF er mest imod. Når munterheden breder sig i Folketinget, kan man stort set altid opleve et straffende blik fra formanden samt en faderlig reprimande. Omvendt har jeg aldrig oplevet, at en formand uddeler tilrettevisninger til de ministre, der plejer at sidde her til venstre, og som ofte kan finde på at komme med tilråb eller grimasser for på den måde at forstyrre talere heroppe. Det sidste er vi imod. Vi er imod, at ministre på den måde ikke opfører sig ordentligt. Kort sagt: vi er enige i, at bestemmelsen stort set administreres helt hen i vejret, men vi vil have en bestemmelse, der sikrer, at talere/mødet ikke bliver forstyrret ud over det rimelige, og at man f.eks. ikke kan komme ud for, at der sidder en minister og forstyrrer en taler, der er i gang med at udrede et eller andet. Det kan muligvis klares ved nogle bemærkninger i den kommende betænkning, det ved jeg ikke, men ellers går vi ind for en eller anden omformulering.

Så vil jeg sige, at SF under udvalgsarbejdet vil foreslå andre punkter i forretningsordenen ændret. Jeg vil som eksempel komme med bestemmelsen i § 20, stk. 2, om, at et spørgsmål skal være kort og bestemt affattet. Selve bestemmelsen er vi såmænd ikke imod, men den bliver altså brugt til at kræve, at et spørgsmål kun må indeholde en enkelt sætning. Det medfører efter vores opfattelse, at skriftlige spørgsmål ofte kan være helt ulæselige. Det vil vi som sagt arbejde på at få ændret sammen med visse andre ting.

Som det vil fremgå af det, jeg har sagt, er SF overvejende positivt indstillet over for forslaget fra Fælles Kurs.

Povl Brøndsted (V):

Ethvert hus, enhver arbejdsplads er nødt til at have sin form for forretningsorden, for at alle led i det hus, alle arbejdsopgaver i det hus, kan fungere. Det vil også være sådan, at de arbejdsregler, der er lagt i forretningsordenen, kan misbruges, og det er jo det, vi har oplevet i de sidste dage: at noget, der er en mulighed, er gjort til en hindring for, at det kan gå ordentligt til i det udvalgsarbejde, i det mødearbejde, i det kontaktarbejde, som også er en del af husets medarbejderes og medlemmers opgave.

Men vi ser også, hvis vi åbner for den nugældende grønne forretningsorden for Folketinget, at Folketingets forretningsorden ikke er noget stationært. Forretningsordenen har været under evig udvikling; den bygger på den vedtagne af 17. december 1953, men er både i 1954, i 1959, i 1964, i 1965, i 1969, i 1972 – to gange endda – og i 1974 og 1976 og 1978 og 1981 blevet tilpasset det, der har været udviklingen i Folketingets arbejde. Derfor kan man da i sandhed sige, at forretningsordenen ikke er noget, der én gang er vedtaget, noget, der holdes konservativt fast ved. Man har været åben over for den udvikling, de ændringer, der har været i Folketingets arbejdsformer, og derfor har man fortløbende ændret Folketingets forretningsorden, og derfor er det ikke noget epokegørende, at vi her i dag står og behandler to forslag. Det epokegørende er nok, at det er et parti, der netop er kommet ind i Folketinget, og som ikke først har prøvet at stikke fingeren i jorden for at få at vide, hvorfor denne forretningsorden ser sådan ud, hvorfor vi arbejder efter de metoder, vi gør; men der er en åben vil-

[Povl Brøndsted]

je til også på baggrund af det forslag at prøve på at se, om der er nogle ting, der bør ændres.

Der er to hovedområder i forslaget, hvoraf det ene er hele spørgsmålet om udvalg. Vi har ofte haft nye partier og partier med 4 medlemmer eller lidt flere – men under 10 – som umiddelbart ifølge forretningsordenen ikke er udvalgsberettigede. Men disse partier har forstået at skabe et samarbejde med et andet parti eller med andre partier, og dermed har deres mulighed for at komme i de udvalg, de havde interesse i, og som et lille parti kunne overkomme, været fuldt og helt tilfredsstillende. Når forslaget kommer nu fra det nye parti, Fælles Kurs, er det altså, fordi man ikke har fundet et eller nogle partier, med hvilke man kunne gå i samarbejde. Man kan altså ikke med sandhed sige, at et lille parti ikke har mulighed for at komme i udvalgsarbejde. Det er et spørgsmål om, hvorvidt det pågældende parti er i stand til at skabe et samarbejde. Derfor er det ikke Folketinget som helhed, der forhindrer et lille parti i at være udvalgsrepræsenteret, det er de partier, som har afvist at være med i et valgforbund med partiet.

Jeg tror, der ligger mange problemer i at åbne for deltagelse i udvalgs møder. Vi har det sådan i forvejen, at alle papirer fra udvalgene kan ethvert medlem selvfølgelig få, og jeg har svært ved at se, hvor meget det betyder at sidde i et udvalg som passiv tilhører uden at være med i debatten, uden at have mulighed for betækningsbidrag. Men med det, jeg har sagt her, har jeg ikke afvist, at vi da kan prøve at debattere, om vi kan finde andre former for deltagelse i udvalgsarbejde for det parti, der ikke magter at samarbejde, så der kan blive en valggruppe på mere end 10.

Jeg mener, at vi, når der kommer ideer og forslag, uanset hvem de kommer fra, stadig væk skal være villig til at se, om vi kan gøre vor forretningsorden bedre egnet til, at vi virkelig kan udføre arbejdet til alles tilfredshed i Folketinget.

Den anden del går på brugen af sproget. Her kan vi sige, at der faktisk er sket en rivende udvikling og en fortløbende udvikling i det, man har accepteret af adfærd, også sprogligt set, i det danske Folketing. Her tror jeg, det er meget vigtigt, at vi gør os klart, hvem vi taler til, for vi taler af gode grunde ikke alene til huset her, til salen her, vi taler også ud af huset til hele det danske folk. Så er det et spørgsmål, om vi ikke

må sige, at det sprog skal forstås af alle. Vi har nok alle fra vort udgangspunkt, fra den jobverden, vi kommer i, et sprog, der er præget af den tilværelse. Det er et specifikt sprog, det er ikke et generelt sprog, det er ikke et sprog, som alle synes er rigtigt. Derfor er det rimeligt, at vi har nogle sprogformuleringsregler, der siger: vi taler sådan, at sproget ikke vækker anstød i den danske befolkning.

Så kan man godt sige: til mit sprog hører det med, at jeg siger – og jeg skal lade være med at citere – det ene og det andet, men derfor vil det alligevel være sådan, at andre synes, at det ikke passer ind i det, der er den formulering, vi bruger her i huset, og hvis man ikke kan lægge så meget bånd på sig selv, hvis man ikke er i stand til at formulere sig på en sådan måde, at det kan accepteres af det danske folk, også dem, som man ikke plejer at færdes iblandt, har man ikke den nødvendige respekt for Folketingets talerstol. Vi taler til folket. Vi skal have respekt for det danske sprog, og vi skal være sikre på, at den måde, vi formulerer os på, ikke virker anstødelig, ikke generer.

Men vel, også her vil vi da fra Venstres side gerne være med til under udvalgsarbejdet at debattere, om vi kan finde frem til en anden form, hvis vi erkender, at den nuværende ikke er i overensstemmelse med den sprogbrug, der generelt kan accepteres i den danske befolkning.

Så taler vi meget om, hvorvidt vi skal sige »hr.« og »fru«. Jeg mener, det er en detalje, men at det er en form, som er almindeligt accepteret i den store del af den danske befolkning. Det er en sikkerhed, en styring, men også det er vi fra Venstres side villige til at høre andres meninger om. Vi er dog ikke på forhånd sikre på, at det er muligt at finde en anden sprogform. Vi må sørge for at finde frem til en løsning, der betyder, at sproget er det danske folks.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu er det altid fremmede for debatten her i Folketinget, at ordførerne sætter sig ind i de forslag, der bliver behandlet, og når hr. Povl Brøndsted siger, at han ikke kan se, hvilken fornøjelse et parti kan have af at være passiv tilhører under udvalgsarbejdet, så taler hr. Povl Brøndsted jo klart om et helt andet forslag end det, Fælles Kurs har fremsat. Fælles Kurs' for-

[Agerschou]

slag indeholder ikke den begrænsning, at man ikke kan udtale sig, at man ikke kan deltage i diskussionerne under udvalgsarbejdet. I øvrigt forstår jeg ikke betænkeligheden, for jeg har ved adskillige lejligheder oplevet, at når vi behandlede konkrete sager i Udvalget for Forretningsordenen, indbød vi rent faktisk de partier, der ikke var placeret i dette udvalg, til at deltage i arbejdet med de pågældende sager.

Det, Fælles Kurs foreslår, er ikke fremmed for arbejdet i Folketinget.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg kan tilslutte mig de bemærkninger, som hr. Svend Jakobsen gjorde om partiet Fælles Kurs' holdning til forretningsordenen i øvrigt og dets fortolkning af den.

Men naturligvis er det ganske legalt, at et parti fremsætter forslag om ændringer af forretningsordenen, og det er da heller ikke, hvilket er fremgået af andre ordføreres indlæg, noget usædvanligt. Der er foretaget adskillige ændringer af forretningsordenen i tidens løb, og jeg kan da i øvrigt bekræfte, at der også i Folketingets Præsidium jævnligt er drøftelser om forretningsordenen og dens indvirkning på Tingets daglige arbejde.

Vi tilslutter os det synspunkt, at der er behov for en løbende justering under indtryk af samfundsudviklingen, af ændrede arbejdsvilkår, af arbejdsgange i Folketinget, og derfor er vi også klar til at drøfte mulige ændringer.

Om det forslag, der foreligger her, kan jeg sige, at vi positivt vil overveje, hvordan man bedre, end det sker i dag, kan sikre ikke-udvalgsberettigede partier bedre orientering og deltagelse i det parlamentariske arbejde.

Vi er derimod stærkt i tvivl om, hvorvidt den fremgangsmåde, som Fælles Kurs foreslår, er anvendelig. Tingets og udvalgenes sammensætning er jo ikke nogen tilfældighed, men er i nøje overensstemmelse med en ganske lang parlamentarisk tradition, som vi tror er ganske værdifuld, og det er jo heller ikke sådan, at et parti udelukkes på grund af sin størrelse f.eks. fra at deltage i udvalgsarbejdet; det afhænger i en vis udstrækning af, om man er i stand til at etablere et samarbejde med andre partier i forbindelse med etableringen af valgforbund. Det er vel i det hele taget noget meget karakteristisk for vort Tings arbejde, vort parlaments arbejde, at man er i stand til at etablere et samarbejde

med andre. Intet parti har flertal alene. Det betyder, at indtil flere partier skal gå sammen for at kunne skabe resultater, og det gælder altså også i en vis udstrækning udvalgsrepræsentationen.

Alligevel ser vi gerne i det videre arbejde i Udvalget for Forretningsordenen på, hvordan vi, som Fælles Kurs har lagt op til det, kan sikre det enkelte parti bedre vilkår i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Forslagets øvrige punkter og den hensigt, der tilsyneladende er med deres udformning, kan vi derimod ikke støtte. Man kan naturligvis altid diskutere, om vi ikke undervejs skal ændre f.eks. vore tiltaleregler i Tinget, men vi har nu den opfattelse, at som de i øjeblikket er udformet og praktiseres, forløber det stort set tilfredsstillende. Jeg medgiver, at når man alene fokuserer på betegnelsen »det ærede medlem«, er det noget antikveret, og hvis man alene interesserer sig for betegnelserne »hr.« og »fru« isoleret set, virker det måske også noget støvet, men man skal huske, at i Tinget foregår debatten jo om sager, der ofte kalder på temperament, på følelser, og så er det ikke så dårligt, at vi har den tiltaleform, vi har, herunder også betegnelserne »hr.« og »fru«; derfor er vi ikke uden videre indstillet på at ville opgive det.

Jeg har lagt mærke til – som også andre har sagt det – at partiet Fælles Kurs i øvrigt mener, at der trods alt skal være visse høflighedsregler, som skal overholdes. Derfor kan man undre sig over, at man ikke vil give formanden, som leder møderne, mulighed for at håndhæve sådanne regler, og her tror vi det ville være forkert, hvis vi ikke gav formanden den kompetence.

Der bliver nu lejlighed til i udvalget at se nærmere på forslaget og for vort vedkommende specielt den del, der knytter sig til udvalgsrepræsentationen.

Arne Melchior (CD):

I det italienske parlament er der i år blevet indvalgt en stripteasedanserinde. Her i Folketinget har vi fået en pendant i form af en sproglig og åndelig stripteaser. Jeg skal ærlig indrømme, at hvis jeg havde frit valg, ville jeg i situationen foretrække at være medlem af det italienske parlament, dog ihukommende den forskel, at medlemmet i det italienske parlament ikke udøver de nævnte færdigheder i parlamentet, hvorimod det parti, der er forslagsstil-

[Arne Melchior]

ler i dag, med sin formand i spidsen absolut vil have det til at foregå også herinde og endda gerne vil have stort publikum på.

Nu er hr. Preben Møller Hansen & Co. jo vant til at beskæftige sig med bemandingsregler. Når ni sømænd kan bringe et skib sikkert fra den ene destination til den anden, kræver hr. Preben Møller Hansen, at der skal være 20 mand om bord. Når ni medlemmer af dette Ting kan ekspedere et forslag sikkert fra første behandling til anden behandling med dertil hørende udvalgsbehandling, kræver hr. Preben Møller Hansen 90 mand til stede. Man kan godt sige, at der er en vis logik i det, men der er ikke meget mening i det, og det bringer hverken skib, forslag eller udvikling en millimeter frem.

Når disse principielle ting er sagt, skal jeg knytte nogle bemærkninger til de enkelte dele af forslaget. Jeg skal tilslutte mig folketingsformandens udsagn om, at der kan ske ændringer med hensyn til indgåelse af valgforbund, ikke bare således, at det kan blive vanskeligere for et lille parti at opnå valgforbund, men også større partier vil nok kunne tænkes at være mere afvisende med hensyn til at indgå aftaler om valgforbund, fordi de vil kunne henvise de mindre partier til at klare sig selv efter de regler, der her er lagt på bordet. Fra anden side er nævnt problemet med grønlandske og færøske medlemmer af dette Ting. Lad mig dog have sagt, at dette er det eneste punkt, som vi synes der ligger et problem i, som er en overvejelse værd.

De andre punkter må jeg blankt afvise. Det er forkert, når der står i bemærkningerne, at man skal kende medlemmernes ægteskabelige status for at vide, hvordan de skal tåles. Jeg har aldrig hørt formen »frøken« blive anvendt herinde. Det er en mulighed, forretningsordenen giver. Jeg har aldrig hørt den anvendt, og jeg går ud fra, at også medlemmer af Fælles Kurs endnu trods mange ligestillingsbestræbelser, unisex og den slags ting er i stand til at se forskel på mand og kvinde. (*Afbrydelse*). Unisex er et ord fra modebranchen, og det har noget med påklædning at gøre, men jeg går ud fra, at hr. Preben Møller Hansen og hans kolleger kan se forskel på mand og kvinde, så det vil såmænd heller ikke volde dem nogen vanskeligheder.

Jeg er enig i, at denne talerstol skal være en fri talerstol, men mennesket kan nu engang ikke fungere uden en vis stil, en vis form; så slap-

per det, så bliver det ligegyldigt og en pele-mele det hele.

Jeg mener yderligere, at det er et tegn på fattigdom, altså fattigdom på argumenter, hvis man absolut mener at skulle belægge sine ord og manglende argumenter med svovlende eller bandende ord og udtryk. Jeg tror ikke, der her ved tilføres debatten noget som helst af værdi for nogen som helst.

Hvad bifalds- og mishagsytringer angår, har vi da set det i mange andre parlamenter, også i geografisk nærhed af vort eget, men det er jo så automatisk, så forudsigeligt, at når en taler fra ét parti eller fra én side af salen har talt, så sidder man i Bonn og klapper fra den side og råber fy fra den anden og vice versa. Heller ikke det tilfører debatten noget som helst sagligt, og jeg synes, at dette sted af alle burde være stedet, hvor det er argumenterne, der tæller.

Lad mig oplyse over for dem, der ikke måtte have hørt det i forvejen, at der i dag på Københavns Rådhus er forekommet en episode, hvor en af værtsfolkene, altså et medlem af Magistraten, en borgmester på Københavns Rådhus, fandt det rigtigt at råbe skældsord og smide transparenter ud fra balkonen under en gæsts, et udenlandsk statsoverhoveds, besøg. Der er noget af tendensen, der ligner hensigten med dette forslag. Jeg går ind for gøgl og sjov og festivitas, men det skal ikke være dyrehavsbakke det hele, og det vil jeg advare imod at alt for mange viser sig alt for villige til at drøfte og overveje.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg ikke venter, at der kommer meget faktisk ud af dette forslag, men samtidig skal vi selvfølgelig passe på – og jeg tror, det vil lykkes – at hr. Preben Møller Hansen og hans kollegaer hverken bliver helte eller martyrer på grund af dette forslag.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg kan ikke lade være med indledningsvis at sige, at det er en af de mindre sager, vi behandler her i folketingssalen. Til gengæld er der ikke nogen tvivl om, at det ude omkring vil blive behandlet som en stor sag, ikke mindst i medierne og ude i befolkningen, og det er jo mange gange det, der kan gøre det politiske liv utrolig spændende.

Det forrige forslag om yderligere optagelse af lån i udlandet burde nok have været udsat for en mere dybtgående debat i forhold til dete.

[Pia Kjærsgaard]

Med hensyn til det første punkt, om udvalgspladser, mener vi i Fremskridtspartiet, at vi i Udvalget for Forretningsordenen må finde en måde, hvorpå alle kan give deres mening til kende, og det bedste mener vi ville være, om man havde stemmer, som man har mandater, altså at Fremskridtspartiet har 9 stemmer, at Fælles Kurs har 4, osv. osv.

Vi har selv prøvet at sidde udenfor; det gjorde vi i sidste samling, så vi taler af erfaring. Det er ikke demokratisk, det er faktisk ikke en måde, som Folketinget burde fungere på. Vi er altså meget interesserede i, at man finder en eller anden form. Om det skal være den, der er foreslået her af Fælles Kurs, ved jeg ikke, men jeg går ud fra, at vi får en grundig diskussion om det i udvalget, og jeg mener at kunne høre på de øvrige ordførere, at den del af forslaget er der i hvert fald positiv stemning for. Vi mener som sagt ikke, at det, som det fungerer i øjeblikket, er videre demokratisk. I øvrigt har Fremskridtspartiet tidligere fremsat forslag om noget tilsvarende.

Til gengæld mener vi – det kan jeg ikke lade være med at sige her fra talerstolen, når vi nu diskuterer Folketingets forretningsorden – at det er ret udemokratisk af Fælles Kurs at misbruge Folketingets forretningsorden til et forsøg på at nægte et parti, der lægger forslag frem til endelig afstemning i folketingssalen, at få dem til anden og sidste behandling.

Vedrørende § 26 om tiltaleformer kunne man måske nok finde ud af en form, som var lidt mindre antikveret end den, vi har i øjeblikket, gennem nogle mindre ændringer, så vi også på det område prøver at følge med tiden; det har man jo gjort på adskillige andre områder her i Folketinget, efterhånden som tiden er gået. Man talte trods alt anderledes herinde for 20–25 år siden.

Men herfra, hr. Preben Møller Hansen, og så til at gøre sproget vulgært, latrinært og plat er der et uendelig stort spring. Jeg vil anbefale, at hr. Preben Møller Hansen og de øvrige fra Fælles Kurs prøver at komme over det stadium, hvorpå ellers kun drengebørn i puberteten er.

Jeg synes, at har man et godt politisk program, har man, som det også er blevet fremført, saglige argumenter, behøver man ikke at krydre det med den slags ord, som Fælles Kurs bruger.

Så ved jeg godt, at når der nu bliver svaret heroppe fra ordføreren for Fælles Kurs, vil der blive talt om, at man repræsenterer de procenter, der har stemt på én op til Folketingsvalget. Jeg mener faktisk, at når vi står herinde i Folketinget, så taler vi ikke alene til de vælgere, der har stemt på de forskellige politiske partier, så taler vi til hele Danmarks befolkning.

Jeg synes, man nedvurderer befolkningen, hvis man påstår, at det er et sprog, der tales mand og mand imellem. Nu tror jeg nok, at mange af os opholder os meget ude i befolkningen, og jeg mener, det er en klar og grov nedvurdering at hævde, at sådan bliver der talt ude i den danske befolkning.

Bifalds- og mishagsyttringer lyder umiddelbart meget spændende, men mon ikke det i høj grad ville svække selvdisciplinen herinde i Folketinget under de forskellige debatter, specielt hvis der er tv på? Befolkningen kunne jo få den misopfattelse, at hr. Preben Møller Hansen var begyndt at sige noget fornuftigt, hvis der pludselig var applaus fra sal eller tilhørerplads, og så var der nok omgående andre partier, der ville planlægge et større masseopbud næste gang, altså en form for konkurrence om, hvem der kunne få flest tilråb, hvem der kunne få mest bifald fra sal og tilhørerpladser.

Vi ønsker altså helt klart en bevarelse af § 30 i Folketingets forretningsorden, men ønsker andre dele af dette forslag gennemført. Vi vil medvirke til et meget positivt arbejde i udvalget, og vi forventer, at forslaget ved anden, sidste behandling ser sådan ud, at en stor del af Folketinget vil kunne stemme for det.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er ikke engang en måned siden, det nye Folketing trådte sammen. Det er et begrænset antal møder, der har været holdt siden, og alligevel er et nyt parti så sikker på, at der er noget galt i det, der foregår herinde, at man allerede nu ønsker ting ændret. Muligvis er der ting, der skal ændres, men man bør ligesom have prøvet at sætte sig lidt ind i forholdene og på andre måder gøre opmærksom på de ting, man synes der kunne være noget galt i.

Kristeligt Folkeparti er villig til i udvalget at undersøge mulighederne for, at partier, der ikke er berettigede til udvalgspladser, alligevel kan komme der. Men jeg mener, at der stadig væk er en chance for mindre partier for at komme med.

[Inger Stilling Pedersen]

Jeg tror, det var CD's ordfører, der sagde noget om, at hvis vi fulgte forslaget, ville de små partier ikke komme med.

Man må huske på, at de store partier også kan have brug for 4, 5, 6 mandater for at kunne få endnu et udvalgsmedlem, så jeg tror ikke, at det argument holder. Men vi er villige til at se på det, og jeg tror, det er et af de spørgsmål, der virkelig skal drøftes, for at man kan finde ud af, hvordan det kan lade sig gøre.

Med hensyn til sproget kan både hr. Preben Møller Hansen og de andre fra Fælles Kurs jo udmærket tale et godt sprog. Det viser sig gang på gang, at de kan sidde i en diskussion, måske i timevis, uden at de behøver at bande. Derfor opfatter jeg det ofte som en provokation, måske med et glimt i øjet, for at vise, at man tør sige sådan. Måske vil man provokere Folketinget, fordi man synes, man skal have en anden form herinde. Det er altså ikke, fordi man ikke kan tale det, som vi forstår ved et ordentligt dansk.

Kristeligt Folkeparti vil selvfølgelig være med til at værne om, at det sprog, vi bruger herinde, bliver så godt som muligt. Det er rigtigt, som det blev sagt af Folketingets formand, at vi er forskellige, og at vi kan udtrykke os på forskellig måde, afhængigt af, hvor vi kommer fra, og hvordan vores udtryksform er, og jeg synes da, man har en vis margin herinde til at gøre det, men jeg synes, det er udmærket, at de ting påtåles, som i hvert fald de fleste af os ikke synes bør være sådan.

Om man skal sige »hr.« og »fru«, betyder ikke så meget. Jeg betragter det nærmest som en vis høflighed. Jeg tror, det var formanden, der i Radiotinget sagde noget om, at i de andre parlamenter talte man til formanden og sagde »hr. formand«, »hr. formand« hele tiden. Så vil jeg nu hellere stå og sige »hr.« eller »fru« et-eller-andet. Der er også nogle, der mener, at kommer man til at glemme det, får man en streng irettesættelse, og så bliver man sur. Det er jo heller ikke rigtigt. Man kan da bare med et smil konstatere: nå, det glemte jeg, og så gå videre. Jeg tror indtil videre ikke, at man finder en bedre form, og derfor vil vi være med til at værne om den, vi har.

Vi tror i det hele taget, det er vigtigt, at vi i Folketinget holder en vis standard; vi behøver ikke at efterligne gadens sprog. Jeg er helt enig med fru Pia Kjærsgaard i, at nogle mennesker

måske har et bestemt sprog, som de bruger i visse sammenhænge, men at sige, at det er et almindeligt sprog, som flertallet af den danske befolkning synes er godt dansk, mener jeg er forkert. Man kan jo bruge det sprog, man vil, uden for folketingssalen, men herinde mener jeg det er vigtigt at vi værner om det sprog, vi har.

Vi håber på et godt udvalgsarbejde, hvor vi kan få belyst nogle af de ting, som der er rørt ved i dette forslag.

Preben Møller Hansen (FK):

Der er fra denne talerstol givet udtryk for, at Fælles Kurs, der kun har siddet her så relativt kort tid, ikke kan stille ændringsforslag til forretningsordenen.

Det må bero på en misforståelse. I det øjeblik man opstiller som politisk parti for at indtage sin plads i Folketinget, sætter man sig ganske nøje ind i, hvordan det fungerer i Folketinget, og i det øjeblik man har forståelse for det, træder man ind i dette Folketing og stiller forslag om ændring af de ting, man ikke mener passer til den tid, vi lever i. Sådan er det nu engang for folk, der beskæftiger sig politisk, folk, der ønsker at være med i samfundsudviklingen, folk, der ønsker at være med til at lovgive. Derfor er det ikke for os et spørgsmål om tid i Folketinget; vi vidste nøjagtig, hvad vi gjorde, da vi trådte ind i dette parlament.

Hvad er det så, vi stiller forslag om ændring af? Ja, vi stiller forslag om ændring af den monopolisering, de gamle politiske partier ned gennem tiderne har sat i værk. De alene træffer beslutning om, hvem der skal sidde i de respektive udvalg, hvor man drøfter de samfundspolitiske anliggender. Det vil sige, at man ikke respekterer folkestyret. Folkestyret indebærer, at hver eneste folketingsmand eller -kvinde, der er valgt, repræsenterer ligeligt én person, og vi er hver især valgt til at være med til at lede det samfund, der er vores. Derfor kan ingen borger i dette land udelukke nogen, som er valgt til at deltage i den politiske proces. Derfor stiller vi forslag om ændring af det forhold, at man træffer beslutning om, hvem der skal sidde i udvalg.

Så er der nogle, der har sagt, at man kan lave valgforbund. Det er vi udmærket klar over, men jeg skrev personligt et brev til hr. Svend Auken og til hr. Gert Petersen – det var den 9. september – hvori jeg meddelte, at vi havde de

[Preben Møller Hansen]

fire mandater, og dem stillede vi til rådighed for de nævnte partier. Vi gjorde ingen krav på at komme i udvalg. Vi er ikke prangere, men vi overlod vores mandater til disse to partier, for så vidt de kunne bruge dem, for vi ville, når vi kom ind i Folketinget, stille forslag om ændring af den bestemmelse, der sikrede, at folkestyret blev et folkestyre, hvor folkets repræsentanter kom ind, og ikke et styre for store partier.

Vi har heller ikke i beslutningsforslaget stillet forslag om, at vi skal have stemmeret. Vi mener, afgørelsen træffes i dette Ting og ikke bag nedrullede gardiner. Derfor er det her, afgørelsen skal lægges, og vi har ingen plan om at gøre fordring på at få stemmeret i udvalg, men vi vil have lov til at diskutere, fremlægge vores synspunkter og høre på modpartens om det, det drejer sig om. Det er demokrati, og det er det, vi har stillet forslag om, for det er sådan set det eneste, det gælder om for os.

Så er der spørgsmålet om sproget. Jeg vil meget gerne have, at Pia Kjærsgaard, hvis hun ellers har evnen til at læse, læser samtlige folketingsreferater, efter at jeg er kommet ind, og prøver, om hun kan finde det latrinære sprog. Det sprog, jeg har anvendt, er det sprog, der anvendes i stor udstrækning af den danske befolkning. Det er rigtigt, at jeg er kommet til at sige sgu, men hvis fru Pia Kjærsgaard mener, at det at sige sgu er latrinært, så betragter hun hele den danske befolkning som et folk, der taler et latrinært sprog, og det er at nedvurdere den danske befolkning. Det er totalt uanstændigt, når man er valgt af folket til at repræsentere folket, at trække det ned på så lavt et plan.

Så er spørgsmålet også, hvad der egentlig er høvisk tale. Vi har hørt folk på denne talerstol tale om, at det og det er et dirty trick. Det bliver accepteret. Vi har lige hørt en mand sige »unisex«. Det bliver accepteret. Hvor er grænsen, venner? Vi ønsker hverken at snakke om dirty tricks eller unisex, men vi ønsker at få lov til at give udtryk for den retfærdige harme, vi føler, når vi oplever, at der skal vedtages noget, der er uretfærdigt over for befolkningen, og vi ønsker at tale på den måde, som vi taler, når det gælder om at overbevise nogen i en forhandling om, hvad der er bedst set ud fra vort synspunkt.

Det er kun et spørgsmål om at bruge det, der ligger i os som mennesker. Det er det, vi gør fordring på – hverken mere eller mindre.

Så er der blevet givet udtryk for, at vi misbruger forretningsordenen, som den er. Nej, vi misbruger den ikke. Vi går ud fra som givet, at når dette Ting har vedtaget en forretningsorden, er det naturligvis, for at den skal bruges.

Så siger man, at vi vil forsøge at forhindre et forslag i at gå fra første til anden og tredje behandling. Ja, naturligvis vil vi det. Hvis der kommer et indgreb mod nogle faglige overenskomster, er det vores ufravigelige pligt som tillidsmænd for den del af befolkningen at forsøge at forhindre dette lovforslag i at komme videre og blive vedtaget i dette Ting. Vi er arbejderne repræsentanter, og vi vil forsøge at stoppe et hvilket som helst forslag, hvis det tager sigte på at ødelægge vilkårene for den del af befolkningen, vi repræsenterer i Tinget. Ingen skal være i tvivl om det.

Jeg beklager dybt, at tiden er løbet, men jeg kommer tilbage.

(Kort bemærkning).

Svend Jakobsen (S):

Når jeg havde bedt om en kort bemærkning, var det for to tings skyld, nu bliver det måske tre, hvis jeg når det.

Den ene er, at hr. Preben Møller Hansen igen som ved så mange tidligere lejligheder prøver at tage monopol på at være folkets repræsentant. Vi er 179 medlemmer i Folketinget, der alle sammen er valgt af folket. Jeg ved ikke, hvad det er for en opfattelse, hr. Preben Møller Hansen har, at han og de tre øvrige Fælles Kursmedlemmer af dette Folketing skulle være en helt særlig slags folkets repræsentanter.

Det andet, jeg godt vil sige, er, at hr. Preben Møller Hansen prøver at bilde befolkningen ind, at de gamle partier sidder et eller andet sted og holder de nye partier ude. I det Folketing, der ophørte med at fungere den 8. september, var der også små partier. Der var ingen partier, der ikke var repræsenteret i udvalg, og det har ikke været sædvane. Vi har fået mange nye partier i Folketinget i de seneste år, og de har været i stand til at skaffe sig indflydelse, skaffe sig pladser i udvalgene. Derfor hænger det ikke sammen, at de gamle partier skulle holde nye ude.

Det var de to ting, jeg gerne ville sige

Og så vil jeg for god ordens skyld sige, at det ikke er et forsøg på at stoppe lovforslagene, når hr. Preben Møller Hansen kræver afstemning

[Svend Jakobsen]

om overgang til anden behandling, for det ved hr. Preben Møller Hansen og hr. Berlau og de øvrige medlemmer af Fælles Kurs, at det ikke er muligt for dem at gøre ved overgangen fra første til anden behandling.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Min første bemærkning skal gå til hr. Svend Jakobsen, for det er ikke korrekt – også andre ordførere har været inde på det – at man jo blot kan indgå valgforbund. Jeg må indrømme, at på det punkt er jeg meget, meget enig med Fælles Kurs om, at vi må finde en løsning på, hvordan Folketingets partier bliver repræsenteret i udvalgene.

Som sagt var Fremskridtspartiet også udsat for i sidste samling, at der var ganske, ganske få udvalg, vi havde plads i, og det er at holde et parti ude. Man kommer faktisk kun i valgforbund med hinanden, hvis man kan bruge hinanden. Det kan man lige så godt indrømme. Man inviterer ikke partier til at indgå valgforbund, medmindre der ligger et eller andet politisk bag. Sådan er realiteterne jo, og det synes vi fortsat ikke er særlig demokratisk, og jeg har et meget stort og også et begrundet håb om, at på det punkt vil Folketinget ændre sin forretningsorden.

Hr. Preben Møller Hansen mente, at jeg havde beskyldt ham for at bruge latrinære udtryk. Det er da korrekt, at der kun er kommet et par småeder indtil videre fra Folketingets talerstol fra Fælles Kurs' repræsentanter. Men det, Fælles Kurs vil, er jo at lave forretningsordenen om. Så bliver der godt nok sagt, at der skal være – nu kan jeg ikke lige huske det – en høflig omgangstone, og det er så Fælles Kurs' opfattelse af, hvad der er en høflig omgangstone, men dér tror jeg nu nok vi er meget, meget forskellige fra hinanden.

Men det er da korrekt, at det kun har været et par småeder. Hr. Preben Møller Hansen har faktisk ikke levet op til de enorme valgløfter, der er blevet givet på møder rundt omkring i landet, hvor hr. Preben Møller Hansen har sagt, hvad han nok skulle sige til formanden, når han kom ind i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Nu ligger det sådan, at jeg har haft to møder i al min tid med fru Pia Kjærsgaard. Det ene var på Als og det andet var i Odense. Det var ikke valg møder, men det kan godt være, at fru Pia Kjærsgaard synes det. Det er så op til hende selv, det kan jeg ikke gøre ved.

Men det, der står tilbage, er, at fru Pia Kjærsgaard erkender her fra denne talerstol, at jeg ikke har ført et latrinært sprog. Så skal man ikke komme med det fra denne talerstol. Det er uheldigt at sige noget sådant. Det kan hun nok forstå.

Så var der spørgsmålet om, at man ikke kan stoppe et lovforslag, som hr. Svend Jakobsen sagde; det ved en hr. Preben Møller Hansen udmærket. Ja, det ved jeg for så vidt, for jeg har lagt mærke til, at formanden, når han ved, at der ikke er 90 til stede herinde på Borgen, udsætter afstemningen om et forslags overgang fra første til anden behandling til næste dag eller måske til efter efterårsferien. Det er selvfølgelig helt rigtigt.

Men det, det drejer sig om, er, at i henhold til forretningsordenen kan man i realiteten på to måder forhindre et forslag i at gå til videre behandling. For det første, hvis ikke der er 90 mennesker til stede – eller 94, for man kan godt risikere, hvis der kun er 90, at så damper 4 fra Fælles Kurs ud af døren, for vi er lige så kloge som alle andre – så kan man ikke vedtage et forslag. Dernæst kan man vel også risikere, at der er et flertal i dette Folketing, der ikke vil acceptere, at man griber ind i en overenskomst og tvinger arbejdere til at arbejde under en overenskomst, de har forkastet. Den mulighed går jeg ud fra eksisterer.

Derfor kan man ikke sige, at jeg ved, at det ikke kan forhindres. Selvfølgelig kan det det. Det er et spørgsmål om, hvilken sammensætning der er i Folketinget på det givne tidspunkt, og hvem og hvor mange der er hernede. Så kan det selvfølgelig lade sig gøre, ingen tvivl om det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg mener ikke, at det, hr. Preben Møller Hansen siger til sidst, er rigtigt. Det er tværtimod forkert, for hvis der ikke er 90 til stede, hr. Preben Møller Hansen – hvis nu jeg må tale direkte til et medlem, så vil jeg gøre det, sådan at der bliver hørt efter . . . o.k., det må jeg ikke. Så

[Bjørn Elmquist]

vil jeg bare sige til hr. Preben Møller Hansen, at det ikke er rigtigt, at hvis der ikke er 90 til stede i salen, så skal der tages en ny beslutning om, hvorvidt det skal overgå til anden behandling. Det ville være en fordel, om man kendte den forretningsorden, man vil gå i gang med at få ændret.

Derfor må jeg give fru Inger Stilling Pedersen ret i det, der blev sagt for lidt siden. Tag nu, hvis man vil være udtryk for eller talsmand for den sunde fornuft, at have så megen sund fornuft selv, at man spiser brød til. Det er ikke bare et spørgsmål om, hvilke ord man anvender, men hvilken stemmeføring man har, og jeg tror, de fleste af os herinde for længst har bemærket, at specielt hr. Preben Møller Hansen taler, som om der ikke var mikrofoner i dette hus. Der bliver råbt. Der bliver ikke talt, som almindelige mennesker taler i Danmark. Der bliver søreme råbt fra denne talerstol.

Fru Inger Stilling Pedersen gav for lidt siden et råd i al venskabelighed. Der er ingen, der anfægter et partis ret – det være sig nok så lille, nok så stort eller nok så nyt eller nok så gammelt – til at prøve at lave om på forretningsordenen. Men tag nu og spis brød til i al fredsommelighed. Det tror jeg er meget klogt.

Jeg har bemærket, at når vi har skullet stemme om overgang fra første til anden behandling, så har Fælles Kurs i mange tilfælde stemt for denne overgang til anden behandling. Det er jo egentlig mærkeligt, at man begærer afstemning om ting og sager, som man synes er fornuftige nok. Hvis man ved, at alle andre har den samme fornuftige indstilling, hvorfor skal man så have folk herved og ulejlige dem i deres meget relevante arbejde andre steder i dette hus?

Jeg synes, at Fælles Kurs deltager i et frygteligt angreb på de ting og de arbejdsformer, vi har herinde. Der gives næring til en masse myter, som ikke er rigtige. Det er forfriskende med et nyt pust, men lad nu være med at popularisere det eller gøre det for populistisk.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Når vi nu er i spexafdelingen, skal jeg ikke undlade at bemærke, at hr. Preben Møller Hansen stødte sig på glosen »unisex«, skønt jeg forklarede, hvad den betød, og hvor den hidrører fra, og hvor den er gået ind i det danske sprog.

Jeg skal for god ordens skyld fra Gyldendals den røde meddele, at oversættelsen af det engelske unisex på dansk er »for begge køn«. Det skulle der vel ikke være noget anstødeligt i, og det kan ikke sammenlignes med nogen af de ukvemsord, hr. Preben Møller Hansen har lovet befolkningen at fremture med herinde, og som dette forslag tilsigter at gøre det muligt for ham at køre frem med.

Hr. Preben Møller Hansens fejltagelse på dette punkt viser måske nok, at det er nødvendigt, at der er en afgrænsning af, hvad man kan og hvad man ikke kan. Da der ikke kan laves hverken en positiv- eller en negativliste, men må vises tillid til hinanden som medlemmer af Folketinget, må ansvaret i den aktuelle situation helt klart ligge hos den til enhver tid fungerende formand. Der ligger det godt, og jeg synes, vi har erfaring for gennem mange år med de præsidier, vi har haft, og det, vi har nu, at dette ansvar og denne forpligtelse forvaltes udmærket. Også af den grund ingen årsag til ændringer af forretningsordenen på de punkter.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu skal Fælles Kurs ikke have hele æren for via en afstemning at forsøge at hindre en sags videre behandling i Folketinget. Så vidt vi kunne se, blev det brugt sidste gang i 1973, og dengang var det De Konservative, der forsøgte at standse et socialdemokratisk ØD-forslags videre behandling. Det var justitsministeren, dengang hr. Ninn-Hansen, der var primus motor i det projekt.

Jeg vil sige med det samme, at i SF er vi modstandere af, at den regel overhovedet eksisterer i forretningsordenen. Efter vores opfattelse er det en flertalsdiktaturregel, hvor et flertal kan forsøge at knægte et mindretal. Så vidt vi har kunnet finde ud af, stammer den fra 1930'erne og blev etableret for at hindre Danmarks Kommunistiske Parti i at få behandlet deres forslag på en ordentlig måde.

Som sagt: Vi fatter ikke, hvorfor denne regel overhovedet og stadig eksisterer, og det er en af de regler i forretningsordenen, vi fra SF's side også vil have afskaffet.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

[Pia Kjærsgaard]

Jeg synes egentlig, det er pudsigt, at hr. Preben Møller Hansen, hver gang han bevæger sig op på denne talerstol, puster sig op, så eksplosionen er faretruende nær.

Jeg tror allerede på nuværende tidspunkt, at der er nogle af os herinde, der kender hr. Preben Møller Hansen fra en lidt anden synsvinkel. Hvis jeg taler med hr. Preben Møller Hansen eller nogle af de andre fra Fælles Kurs, bliver jeg faktisk ikke udsat for de såkaldte latrinære og platte og vulgære udtryk, der ellers kommer fra hr. Preben Møller Hansen.

Jeg synes egentlig, det er en utrolig vildførelse af vælgerne, at man optræder anderledes på Folketingets talerstol, end man gør, når man er under private, mere afslappede former. Det er en ren provokation, og det synes jeg ikke har så meget med politik at gøre, og det er en dumhed af hr. Preben Møller Hansen, at han fastholder den slags ting.

Jeg vil godt spørge hr. Svend Jakobsen, hvorfor Folketingets forretningsorden egentlig er sådan, at en sag skal overgå til tre behandlinger, for det virker sådan set også lidt antikveret. Det er da korrekt, at der hidtil aldrig har været prøvet den slags op-og-ned-afstemninger, som vi er udsat for i øjeblikket. Men er der en fornuftig forklaring på, at tingene er sådan, som de åbenbart er efter Folketingets forretningsorden?

Og så vil jeg godt allerede på nuværende tidspunkt advare hr. Preben Møller Hansen mod at være så glad for at få sæde i udvalgene, for dér kan faktisk ske værre ting end det, der i øjeblikket sker i folketingssalen, hvor man prøver at få tingene igennem til en behandling. Dér kan man også putte tingene i syltekrukken. Der har været talt meget om det radikale forslag om forbud mod eksklusivaftaler og åbenhed om partiernes regnskaber. Den slags tricks bruger man altså også herinde i Folketinget, og jeg vil advare hr. Preben Møller Hansen, hvis han skulle få sæde i udvalgene, mod at prøve sådan nogle ting.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Uden at være særlig skarpsindig går jeg ud fra, at der er et stort spørgsmålstegn hos dem, der har lyttet til fru Pia Kjærsgaards indlæg.

Hun har lige givet udtryk for, at når man er privat sammen med Preben Møller Hansen og

de øvrige i Fælles Kurs, så bruger vi ikke disse latrinære udtryk og i den stil, og hun har erkendt umiddelbart før, at det er rigtigt, at i denne sal har jeg kun brugt ordet »sgu« nogle gange. Hvornår har hun så hørt disse latrinære udtryk? Det er et spørgsmål, enhver lytter må stille sig, når man bliver ved med at køre på, at vi bruger latrinære udtryk. Det kunne jeg godt tænke mig at få en forklaring på. Hvornår har De egentlig hørt dem, fru Pia Kjærsgaard? Mig bekendt har hun aldrig nogen sinde hørt noget sådant. Det er så med hensyn til det.

Hr. Bjørn Elmquist talte om stemmeføringen. Ja, det kan da godt være, at stemmeføringen er lidt højere, end den er hos hr. Bjørn Elmquist. Det er forskelligt. Vi har lige læst i Ekstra Bladet en stor artikel, hvor man så, at folk snorksov på LO's kongres, fordi Finn Thorgrimson snakkede i tre timer uden at sige en skid – uden at sige noget som helst. Han talte så langsomt, at folk faldt i søvn. Så var det bedre, da Hans Rasmussen i sin tid var oppe og give den hele armen. Da var der fuldt knald på drengen, og da vidste folk, hvad det drejede sig om. Det er temperamentet, der er forskelligt. Og det er vel ikke det, der er afgørende.

Det, der må være afgørende, er, hvad man siger. Hvad er indholdet i den tale, man holder? Hvad er det, man ønsker? Ikke om man kan stå stille og rolig og labbe den af. Det er temperamentet. Hvad har vi i os? Og det er det, vi mener. Vi skal have ret til at tale på den måde, vi er. Vi skal have lov til at harmes, når vi er harmfulde. Og vi skal have lov til at være det modsatte, når vi er det modsatte. Og sådan skal det også være i det her Folketing.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg må bede om, at man bruger høvisk tale.

(Kort bemærkning).

Svend Jakobsen (S):

Ja, det er måske lidt karakteristisk, at hr. Preben Møller Hansen ikke har fornemmelse af latrinære udtryk.

Jeg skal kun, fordi jeg fik et direkte spørgsmål fra fru Pia Kjærsgaard, sige, at det jo er sådan, at et lovforslag for at blive til lov skal have tre behandlinger i Folketinget. Det står i grundloven. Derimod står der ingen andre steder end i Folketingets forretningsorden, at der skal stemmes om overgang fra første til anden, henholdsvis fra anden til tredje behandling.

[Svend Jakobsen]

Jeg har ikke foretaget sådanne historiske studier, at jeg er i stand til at sige, hvorfor man har indført den bestemmelse i Folketingets forretningsorden. Den er mig bekendt kun blevet brugt i en enkelt periode, nemlig det første år kommunisterne var medlem af Folketinget i 1930'erne. Da nægtede man en række kommunistiske forslag overgang fra første til anden behandling. Det var altså flertallet, der brugte bestemmelsen. Det førte så til, at kommunisterne efterfølgende stillede krav om, at også flertallets forslag skulle gøres til genstand for afstemning. Det var meget fornuftigt.

En tilsvarende behandling har Fælles Kurs jo ikke været udsat for i Folketinget, og derfor er det mindre forståeligt, at de bruger bestemmelsen her.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jamen så vil jeg godt høre, om hr. Svend Jakobsen vil være med til at ændre den åbenbart overflødige bestemmelse, vi har i forretningsordenen. Jeg medgiver meget gerne det øvrige Folketing, at dette er utrolig svært at leve med, og det er en barnlig måde af Fælles Kurs at optræde på.

Jeg går ud fra, at repræsentanter for Fælles Kurs nogle gange ringer rundt til de forskellige forbund. Der kunne være nogle forbund, som Fælles Kurs har en speciel interesse i at ringe til. Da kan det godt ske, at vedkommende, man ønsker at tale med, sidder i et møde, præcis som Folketingets medlemmer herinde.

Jeg ser frem til, at det bliver ændret, for det er en uholdbar kurs, det er ikke en fælles kurs.

Berlau (FK):

Det siger noget om forretningsordenen herinde. Nu har jeg siddet og brændt hernede efter at komme op og fortælle min uforbeholdne mening om det geniale forslag, vi har fået flikket sammen, og så skal man sidde og vente og vente og vente, alt imens debatten om tingene skrider langsomt frem.

Jeg vil godt redegøre for, hvorfor vi har stillet dette forslag om ændring af forretningsordenen, og også kommentere noget af det, der er blevet sagt.

Jeg vil indledningsvis sige til hr. Svend Jakobsen, som gav udtryk for, at det var noget svært at tage det her forslag alvorligt, at det me-

ner jeg er en noget besynderlig situation. Hr. Svend Jakobsen indtager jo også pladsen som formand for Folketinget. Det kan ikke være rigtigt, at han har den opfattelse, at man stiller forslag, som ikke skal tages alvorligt her i salen. Vi mener meget alvorligt det forslag, vi har fremsat her.

Hr. Svend Jakobsen lænkede det sammen med, at det skulle ses i overensstemmelse med den optræden, Fælles Kurs har benyttet sig af i den tid, vi har siddet i Folketinget. Man må unægtelig spørge, om vi har gjort noget, som ikke er i overensstemmelse med forretningsordenen, om ikke vi har holdt os til regler, forordninger og love og hvad ved jeg, i den tid vi har været her. Derfor er det en dårlig argumentation for ikke at tage vores forslag særlig alvorligt.

Hr. Svend Jakobsen kom også ind på, at de små partier nok ville have rigtig dårligt af vores forslag, fordi de kunne komme i den situation, at man ikke ville gå i valgforbund, og på den måde ville man få forrykket den politiske stabilitet i udvalgene. Det er noget sludder, for selvfølgelig vil de små partier, som har mulighed for at indgå i et valgforbund og sikre sig stemmeberettigede medlemmer af udvalgene, satse på det.

For lige at blive ved de små kommentarer: Fru Pia Kjærsgaard er bekymret over, at man puster sig op her på talerstolen. Fru Pia Kjærsgaard skulle have set sig selv dernedefra, hvor jeg sad. Så skulle hun have set nogen puste sig op og forsøge at være bedrevidende. Men det er jo en del af det politiske spil: Folk blæser sig op herinde, den ene efter den anden, og jeg tror såmænd ikke, at den adfærd, som Fælles Kurs lægger for dagen, adskiller sig væsentligt fra flere andres herinde i Tinget.

Vi mener altså, det er nødvendigt at justere forretningsordenen i overensstemmelse med virkeligheden. Vi har i første omgang – og jeg gentager: i første omgang – stillet nogle efter vores opfattelse overordentlig nødvendige forslag om ændring af forretningsordenen. Dels har vi sagt, at der skal være ret for alle til at deltage i udvalgene. Dels har vi sagt, at der skal fjernes utidssvarende og oldnordiske tiltaleformer i forhold til hinanden. Dels har vi ønsket, at man indfører ret til frit at ytre sig. Dels har vi ønsket, at der bliver indført ret for alle til at vise glæde eller det modsatte med hensyn til den

[Berlau]

diskussion og den debat, der foregår herinde i Folketinget.

Det er nødvendige ændringer, som skal til. Men det vil være nødvendigt med flere ændringer. Hvis f.eks. denne utålelige udsættelse af afstemninger i forbindelse med debatterne – efter min bedste opfattelse også ulovlige udsættelse af afstemningerne – skal fortsætte, så er det formodentlig nødvendigt at stille nogle mere konkretiserende ændringsforslag til forretningsordenen også på dette punkt. Vi kan ikke leve med, at man udsætter afstemningerne. Vi risikerer til slut, at de bliver udsat til juleferie, til sommerferie, måske et helt år. Det må være rimeligt, at der, når en debat er overstået, bliver stemt om sagen.

Men til spørgsmålet om udvalgene. Det er vores opfattelse, at man ikke kan tillade, at man har sammensat et Folketing, hvorfra man så holder partier ude af den ene eller den anden årsag. Der er tilsyneladende ikke nogen, der bryder sig særlig meget om et ægteskab med os i spørgsmålet om at besætte udvalgsposter. Derfor forblev alle henvendelser ubesvarede, og tilbage sad vi og så, at nu havde man etableret udvalgene, og vi fik ikke en eneste post. Vi må derfor nødvendigvis gribe til at foreslå nogle ændringer af forretningsordenen.

For ikke at få en diskussion – kedelig diskussion – om forrykkelse af balancen i udvalgene, har vi foreslået, at vi bliver repræsenteret i den udstrækning, vi selv ønsker det, og vi kan melde os hos formanden for at komme til at deltage. Det kan ikke være så svært. Vi forrykker ikke den politiske balance. Vi ønsker at deltage på lige fod med andre. Og vi har som sagt selv givet udtryk for, at vores deltagelse kan begrænses til at deltage og tale, men ikke deltage i afgivelse af betænkning.

Fru Pia Kjærsgaards forslag om at stemme efter repræsentationen, 9/179 osv., osv., kunne da være en ganske anden løsning, men i første omgang mener vi, at den, vi selv har foreslået, er den eneste rigtige.

Så har vi foreslået, at der bliver flyttet rundt på spørgsmålet om tiltaleformer herinde i Folketinget. Helt ærligt: Vi opfatter det som fuldstændig grinagtigt, at man står ovre i korridoren her og kalder hinanden for det værste, man kan finde på på denne Jord. Jeg skal oplyse, at jeg i den korte tid, vi har været herinde, har fået bemærkninger som: »halvhjernet«, »idiot«,

»røvhul« og lignende. Det er altså ting, som kan foregå lige ovre bag gardinerne, men når man står heroppe, skal man udtale sig på en lidt anden facon.

Denne tiltaleform gælder ikke, når man er i tv, den gælder ikke under private former, den gælder ikke i korridorerne, men man foretrækker altså at føre et skuespil, når man skal tale fra talerstolen. Hvis der er nogle, der mener, at nogen er »halvhjenede« eller »idiotiske« eller på anden måde ikke fortjener at blive kaldt ved nogle mere prisværdige ting, ja, så kan der vel egentlig ikke være det helt store i vejen for, at man giver udtryk for det.

Men vi siger samtidig i vores forslag, at man skal opretholde en rimelig mødeorden i forhold til hinanden. De fleste mennesker, der er valgt herinde, er vel under en eller anden form mødevante. De fleste er bekendt med forretningsordener, og man har som regel en bestemmelse om, at man overholder god ro og orden under mødets afvikling. Det er selvfølgelig en mødedisciplin, alle er interesseret i.

Vi ville nok også være modstandere af øgenavne. Hvis man f.eks. begyndte at kalde formanden for »Sofa-Svend« eller statsministeren for »Pølle« eller sagde »moster« til nogle, så ville man også efter min opfattelse formodentlig være længere ude på overdrevet, end det kunne bære. Jeg kunne også nævne, hvad man kunne kalde os for, men det skal jeg undlade af hensyn til den nugældende forretningsorden.

Jeg tror heller ikke, at man vil komme i det problem, som har været påpeget: at man ikke bare kan stå og sige »Peddersen« – »det sagde Peddersen heroppe«. Jeg er overbevist om, at den, som ønsker at ramme en anden debattør, et andet folketingsmedlem med en bemærkning, nok skal sørge for at få udtrykt sig så klart og tydeligt, at »Peddersen« – hvem det så end måtte være – er klar over, hvad det drejer sig om. Det kan så komme til at hedde: »hr. Mogens Pedersen« eller bare »Mogens Pedersen« eller hvad man nu ville finde på at sige. Jeg er sikker på, at man nok skal sørge for at få ramt folk rigtigt.

Spørgsmålet om uddeling af røde kort. Ja, hver mand piper med sit næb, det har vi jo set utallige gange herinde. Det må være sådan, at når man har opnået vælgernes tillid til at sidde herinde i Folketinget, så er det ikke éns politiske modstandere, der skal afgøre, hvorledes man i fremtiden skal føre sig frem.

[Berlau]

Hvis man kigger på sammensætningen af professioner herinde i Folketinget, så vil man bl.a. se, at en stor del er jurister. Jeg må indrømme, at det løber mig koldt ned ad ryggen, når jeg hører jurister snakke med hinanden. Ingen mennesker i denne verden er i stand til at give et slag under bæltstedet verbalt, som jurister kan gøre det. Jeg er ikke selv i stand til at gøre det. Jeg skal måske spænde den lidt højere op og måske tale mere direkte. Jeg mener helt ærligt ikke, at statsministeren taler ordentligt dansk, og det løber mig koldt ned ad ryggen, når jeg hører det herinde.

Der burde være sat en stopper for det, men det er jo ikke min afgørelse, ligesom jeg ikke synes, at det skal være andres afgørelse, hvilken sprogbrug jeg benytter mig af.

Spørgsmålet om glædesudbrud: Der kan vel for pokker – hvis man må sige det – ikke være noget i vejen for, at man giver udtryk for, at en eller anden person har sagt noget fornuftigt. Det kunne godt ske, at hr. Arne Melchior – hvis han stadig er til stede – en dag ville overraske Tinget med noget genialt, og så mener jeg ikke, at jeg skal være forhindret i at give udtryk for, at det var vel nok flot sagt, det dér, det synes jeg vældig godt om. Jeg tror, jeg kan udelukke det, men hvis det skulle ske, så ville det være rart, om man kunne give udtryk for det.

Vi har set, at øvrige parlamenter kan fungere ganske udmærket med den slags debatter, og det behøver ikke kun at være Vesttyskland, man går til; man kan udmærket pege på en række andre parlamenter, hvor de har mulighed for at give udtryk for det.

Det er ikke særlig forudsigeligt. Som jeg sagde før, kan der opstå situationer, hvor man kunne få lyst til at give udtryk for glæde eller det modsatte over for en politisk modstander.

Hvis politikerne virkelig ville gøre noget fornuftigt i et forsøg på at forbedre deres image, så var den vej, vi har foreslået her, en vej, de kunne betrede.

Vi vil gerne gå skridtet videre og sige: Den eneste måde, vi tror man kan få folketingsmedlemmerne herved i salen og diskutere på, fremfor at de sidder og gemmer sig forskellige steder i huset og på fifaen, ville være, at man oprettede en tv-kanal, som hele dagen transmitterede Folketingets taler til den danske befolkning. Så kan I være evigt forvissede om, at der ville komme gang i »image-makeriet« her i Dan-

mark – det må jeg vel nok sige, hr. Preben Møller Hansen, selv om det ikke er helt dansk – så ville der være mulighed for, at politikerne forsøgte at forklare befolkningen, hvad det er, de mener, og ikke som det foregår på nuværende tidspunkt, hvor det er oppe i udvalgene, bag nedrullede gardiner osv., det fungerer.

Derfor håber vi, at man vil tage vores i første omgang ændringsforslag til forretningsordenen alvorligt. Det er på høje tid, at dette Folketing kommer til at virke præcis sådan, som befolkningen ønsker, at det skal virke.

Jeg takker for ordet, hr. formand.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 6:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget.

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.
(Fremsat 15/10 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Svend Jakobsen (S):

SF foreslår i det beslutningsforslag, vi nu har til behandling, at det i grundloven hjemlede tilsyn med administrativt frihedsberøvede overlades til interesseorganisationer.

Jeg vil godt sige meget direkte og ligeud, at det finder Socialdemokratiet ikke rigtigt, heller ikke fornuftigt. Der er for os ikke tvivl om, at grundlovsgiverne har villet pålægge Folketinget et mere direkte ansvar for dette tilsyn, og det mener vi fortsat Folketinget skal leve op til.